

polgártársaink közjogunk tekintetében", — mondta a közigazgatási bíróság elnöke. Igen, ezt várjuk a közigazgatási bíróságtól továbbra is, hangsúlyozva a „továbbra” szót, amivel megerősítjük, hogy eddig ilyen bátor, igazságos, független ítélezést kaptunk ettől a bíróságtól.

Ifj. dr. Szigeti László.

Szemlélődés.

A jogi oktatás reformja időszakonként *visszatérő probléma* azért, mert a jogélet egyes jelenségei — mint amilyenek például a jogi pályák zsufolttsága, ügyvédelles hangulat, törvényalkotási újítások — újból és újból az érdeklődés homlokerébe vetítik. Ma ismét sok szó esik róla — bizonyosságul elég rámutatnom Lázár igazságügyminiszter úrnak az új ügyvédi rendtartással kapcsolatos felszólalásaira, avagy pl. Degré táblai elnök úrnak lapunk élén közölt vizsgabizottsági megnyitójára — a probléma orvoslása ma égetőbben jelentős, mint valaha.

A kérdést az egyetemi szigorlatok válaszvonalára két szakaszra osztja: *az egyetemi oktatás és a jelöltképzés szakaszára*. Ehelyütt az *utóbbihoz* kívánok néhány észrevételt fűzni.

Általános igazságokból kell kiindulnunk. A nemzet öncélúságának hangsúlyozása valójában egy alapvető axiómának ismételése. Nyilvánvaló, hogy egy annyi ésszel és szívvel, energiával és tehetséggel megépitett magasabb emberi-, kulturális és erkölcsi-egység előbbrevaló, mint a muló jelentőségű, arányaiban is eltörpülő egyéni lét. De ugyanily nyilvánvaló, hogy a nemzet fiaiban és fiaival által él, ami azt jelenti, hogy a nemzeti előrehaladás biztosítéka az, *ha az egyénnek megvan a módja a maga szellem- és jellembéli értékének legerőteljesebb felfokozására és a társadalmi együttműködés követelte korlátok közötti szabad gyakorlására*. Alkotó tevékenységben és tudásban a legjobbat szolgáltatni: ez a nemzet minden fiának kötelessége, de egyben kétségtelenül joga is.

Ezekből az alapigazságokból *két követelmény folyik*. *Az egyik az, hogy azt az időt, amely az egyén életében az erők képzésnek van szánva, csak a k i s ennek az irányadó célnak kell szentelni* és hogy a tartalmat nem helyettesítheti a különböző izmusok buvárlása és jelszavak szolgálása, bármennyire is rugói azok az emberiség nagyvonalú mozgalmainak vagy a napi politika kisszerű hadgyakorlatainak. *A másik követelmény az, hogy az erők képzésére rendelt időnek minden szakasza megfelelő tartalommal telítessék* és ne legyen olyan időszak, amely az egyén életéből a képzés jogcímén hasított ki anélkül, hogy e célt ténylegesen előmozdítaná.

Ehelyütt csak a második követelményről kívánok szólni,

— bár az első az ifjú nemzedéknek komoly munkára való nevelése szempontjából igen jelentős, de inkább politikum, tehát e lap keretén kívül esik.

Mondjuk meg teljes őszinteséggel: az ügyvédjelölti gyakorlat négy esztendeje, — az ügyvéd képzésére rendelt törvényi időnek teljes felerésze — *nem szolgálja kellőleg a belterjes képzésnek szempontját*, — annak ellenére sem, hogy a kamarák súlyos erőfeszítéseket tesznek a jelöltszínvonal emelésének érdekében.

Nézetem szerint nem kifogásoható az, ha az egyetem az elméleti alapvetéseket adja meg és szemináriumaiban emellett a kiválóbb réteg számára lehetővé teszi a tudományos buvárlat területén való kísérletezést. Helyes az is, hogy az egyetemről kikerülő jogtudor a szigorú szabályoknak és a többé-kevésbé hiányos ellenőrzésnek módszerével arra szoríttatik, hogy megismerkedjék az ügyvédi hivatás gyakorlásának műszaki részleteivel. De ez a két terület az előképzésnek két szárnyára esik és hiányzik a kettőt szerves egésszé kapcsoló lényeg: a tanítása annak, hogy az elmélet elvont meghatározásai, alapigazságai és levezetései, párhuzamai és ellentétei miképpen nyerhetnek alkalmazást a mindennapi élet során felvetődő jogesetekre. A helyesen átértett elméletnek a gyakorlatban való biztoskezü alkalmazása: ez az, amit a jelölt mai rendszerünk mellett nem sajátíthat el. Hogy miben áll az elméleti elvek gyakorlati alkalmazásának tudománya, annak részletezése messze vezetne, — elég, ha itt utalok Szászy-Schwarz Gusztaávnak „A gyakorlati jogtanítás” című tanulmányára, melynek éles igazságai ma is korszerűek. A feladat lényege: megtanítani a jelöltet arra, hogy az életadta jogeseteket miképpen sorozza az elmélet osztályozásába, miképp vonatkoztassa rá az elmélet kiképezte különböztetéseket, — miképpen kutassa fel a konkrét tárgyra vonatkozóan nemcsak a „praejudiciális döntést”, amely valójában sosincs, hanem a megfelelő jogszabályi és elméleti jogforrásokat, — miképpen alkossa meg a felek szembenálló előadásának szövevényében irányt mutató ítéletét, miképp alakítsa ki az annyit emlegetett és annyit megcsufolt jogérzékét — mindmegannyi célkitűzése a gyakorlati jogalkalmazás hiányzó tanításának.

A megvalósítás vezető gondolata: kötelező szemináriumi jelöltképzés a kamarák keretében. A részletek legfőbbjei: egy tanítótörzskarnak önkéntes jelentkezés alapján előre való kiválasztása; — e tanítói funkció gyakorlásának a legmélyebb kari tiszteletben való részesítése — a tananyag rendszerbe foglalása és időrendi beosztása; — a példákön való tanítás szabálykenti előírása — a félvénykénti kötelező kollokviumok bevezetése — a tanulmányi eredménynek az ügyvédi vizsgáknál való messze-
menő tekintetbevétele stb., stb.

Ne feledjük el sohasem: a vizsgateremből kilépő ügyvédnek jellemben és szellemben teljesértékűnek kell lennie. Minden kar megítélése attól függ, hogy minő az értéke annak az új nemzedéknek, amely majdan hivatva lesz a kart képviselni, sorsát intézni, működéséért a felelősséget viselni. Ezért a vezérlő alapelv: teljes tudományos és gyakorlati vértettség. Legyünk tudatában annak, hogy a magyar orvostudomány azért világhírű, mert van egy Dollingere, Korányija, a magyar drámairodalom azért jelent szellemi kivittelt, mert az élén egy Herczeg, egy Zilahy, egy Molnár halad, a magyar szómoklasművészet azért csatlakozik mindjárt a francia mellé, mert zászlaját egy Kossuth, Apponyi, Szilágyi vitte; a magyar neveléstan azért áll a helyzet magaslatán, mert alapvetéseit egy Trefort, egy Kármán alkották meg, a magyar jogelmélet azért került a világjogok első sorába, mert épületén egy Grosschmid Béni, egy Schwarcz Gusztáv munkálkodtak.

A példa határozott irányba mutat: az egyéni erő intenzív kiképzésének és szabad gyakorolhatásának irányába.

(—l —r.)

Deutsch Maurus kitüntetése. Lapunk főmunkatársa, dr. *Deutsch Maurus*, a wieni m. kir. követség jogtanácsosa, a magyar érdemrend tiszti keresztjével tüntettetett ki. *Dr. Deutsch Maurus*, a magyar jogélet minden mozzanatában tevékenyen részt vesz és így a magas kitüntetés széles körökben osztatlan örömet keltett.

Dr. Gráber Károly halálára.

Egy hosszú és tisztos ügyvédi pálya fejeződött be *Gráber Károly* halálával. Az ügyvédi közéletnek alig van tere, organuma, amelyben ne vett volna tevékeny részt. E mellett a jogirodalom terén is sikerral működött. Nagy munkakészsége, jogászfi fegyelmzettsége bírói és ügyvédi körökben egyaránt széles népszerűséget, tiszteletet és nagybecsülést szereztek nevének. Munkás egyéniségének emlékét kegyelettel őrizzük.

Sir Frederick Pollock halála. Londoni napilapok szerint *Sir Frederick Pollock* ez év január 18-án meghalt. *Pollock* neve nálunk is ismeretes; az angol földbirtokjogról írt munkáját a Magyar Jogászegylet könyvkiadóvállalata is közzétette. Hazájában többre becsülték „*Principles of Contract*” és „*Law of Torts*” című standard-műveknek számító munkáit; ezek közül az előbbi még 1876-ban jelent meg. Jelentős ezenkívül a *Maitland*-al együtt írt angol jogtörténete. *Pollock* nemcsak a jog terén volt irodalmilag tevékeny, hanem *Spinozáról* írt könyve és a politika tudományá-